

Lidija Butković Mićin, Neonske reklame i izlozi trgovina u Rijeci 50-ih godina

Centar Rijeke bio je nakon Drugog svjetskog rata u komunalnom smislu relativno najzapušteniji dio grada. Trgovačka djelatnost u Starom gradu zamirala je zbog dotrajalosti građevnog fonda, dok su se na Korzu i obližnjim ulicama lokali otvarali bez određenog plana razvoja trgovačke mreže, a često su se i prostori na prominentnim lokacijama koristili kao skladišta raznih poduzeća. Hvatanju u koštac s ovim problemom pripomogla je povoljna politička klima od sredine 1950-ih godina kada je reorganizacijom lokalne samouprave osnovana općina Stari grad. Pokreće se pitanje urbanističkog plana Starog grada, a paralelno Urbanistički institut na čelu sa Zdenkom Silom u suradnji sa NO Općine Stari grad izrađuje prijedlog uređenja trgovačko-ugostiteljskih prostora gradskog centra. Glavni cilj bilo je spajanje manjih lokala u veće radnje koje bi mogle suvremeno organizirati prezentaciju i prodaju svoje robe te imati adekvatne sanitarne i skladišne prostorije. Također, okrupnjene poslovnice grupirale su se po namjeni primjerenoj gradskom središtu, a zahtijevalo se i usklađeno oblikovanje i osvjetljenje izloga, ulaza, natpisa te zidnog plašta trgovina. Upravo je u tu svrhu formiran *Biroservis*, tvrtka specijalizirana za projekte adaptacije poslovnih prostora, a u Rijeci se 1957. godine otvara i predstavništvo zagrebačkog *Interpublica* koje izrađuje reklamne neonske transparente, poput velikog znaka tvrtke Rade Končara na krovu riječkog nebodera ili naziva ugostiteljskih objekata. Do početka 1960-ih godina preoblikuje se prizemne zone pročelja brojnih građevina duž Korza, ulice 43. divizije (Fiumara), Sokol-kule, Josipa Kraša (Starčevićeve), Rade Končara (Adamićeva-Trpimirova), Obale jugoslavenske mornarice (Riva) i Borisa Kidriča (Krešimirove). Projekte suradnika *Biroservisa* – teh. Slavka Korošeca, ing. Srećka Stanića, ing. Vladimira Medura, ing. Kiti Novaka i drugih, pregledava Zdenko Sila unoseći svoje primjedbe, naročito u tipografiji natpisa, rasporedu otvora, fasadnim materijalima i sl., počesto se žaleći na šablonizirani pristup većine autora. Rješenja variraju, ali ipak dominira uporaba aluminijskih okvira koji kreiraju geometrijski pravilnu rešetku velikih ostakljenih ploha izloga na podlozi opločenja fasada poliranim kamenom. Ranih 1960-ih godina će biti probijen i trgovački pasaż kroz prizemnu etažu zgrade na Korzu br. 4 (GPZ Ri, ing. Karlavaris, 1957.) čime se nastojalo pojačati trgovačko-prometnu komunikaciju Starog grada i Korza.